

DEN
EUROPÆISKE
REVISIONSRET

Resumé af resultaterne af Revisionsrettens årlige revision af Den Europæiske Unions fællesforetagender inden for forskning i 2017

Indhold

	Punkt
Indledning	1-10
Baggrundsoplysninger	1-2
Fællesforetagenderne inden for forskning - EU's offentlig-private partnerskaber med industri, forskningsgrupper og medlemsstater	3-5
Fællesforetagendernes budget	6-7
Revisionsmetoden	8-10
Resultaterne af revisionen	11-44
"Blank" erklæring om regnskabernes rigtighed for samtlige fællesforetagender	11
"Blank" erklæring om lovligheden og den formelle rigtighed af de underliggende transaktioner for syv af de otte fællesforetagender	12-13
Supplerende oplysninger om EU's bidrag til ITER-projektets omkostninger	14-19
Andre bemærkninger	20-43
Opfølgning på tidligere års bemærkninger	44
Bilag I - Fællesforetagendernes aktiviteter, budget og ansatte	
Bilag II - Fællesforetagendernes løftestangeffekt (Horisont 2020)	

INDLEDNING

Baggrundsoplysninger

1. Vi reviderede regnskaberne for otte EU-fællesforetagender inden for forskning og afgav erklæringer om regnskabernes rigtighed og de underliggende transaktioners lovlighed og formelle rigtighed i det regnskabsår, der afsluttedes den 31. december 2017:

- F4E - fusionsenergiudvikling
- BBI - biobaserede industrier
- CS - Clean Sky - rene lufttransportteknologier
- IMI - initiativet om innovative lægemidler
- BCB - brændselsceller og brint
- SESAR - forskning i lufttrafikstyring i det fælles europæiske luftrum
- ECSEL - elektronikkomponenter og -systemer
- S2R - Shift2Rail - innovative løsninger til jernbaneprodukter.

2. Dette dokument er et resumé af resultaterne af vores revision, som er offentliggjort i vores særlige årsberetninger for 2017 om fællesforetagenderne. Det er ikke en særskilt beretning eller erklæring.

Fællesforetagenderne inden for forskning - EU's offentlig-private partnerskaber med industri, forskningsgrupper og medlemsstater

3. Fællesforetagender er offentlig-private partnerskaber, som spiller en vigtig rolle i forbindelse med gennemførelsen af særlige aspekter af Den Europæiske Unions (EU's) forskningspolitik. Det offentlige medlem af fællesforetagenderne er Kommissionen, som repræsenterer EU, og de private medlemmer er forskellige offentlige og private partnere fra industrigrupper og forskningsgrupper. Alle fællesforetagender undtagen ECSEL følger en topartsmodel med deltagelse af Kommissionen og private industri- eller forskningspartnere. ECSEL følger en trepartsmodel, hvor medlemsstaterne også deltager.

4. Medlemmerne bidrager til finansieringen af fællesforetagendernes aktiviteter. På den ene side leverer Kommissionen midler fra syvende forskningsrammeprogram (RP7) og Horisont 2020-programmet. To fællesforetagender (SESAR og S2R) modtager også midler fra programmet for transeuropæiske transportnet (TEN-T). På den anden side leverer industri- og forskningspartnerne bidrag i naturalier til gennemførelsen af fællesforetagendernes operationelle aktiviteter og kontante bidrag til fællesforetagendernes administrations- og driftsomkostninger.

5. I forbindelse med fire fællesforetagender (CS, BCB, BBI og S2R) skal de private partnere også yde et minimumsbidrag i naturalier til "supplerende aktiviteter", der ikke indgår i fællesforetagendernes arbejdsprogrammer, men er omfattet af fællesforetagendernes mål. Revisionsretten har ikke beføjelser til at revidere disse bidrag. Vi kan derfor hverken afgive en erklæring om deres art, kvalitet og eksistens eller vurdere, om industripartnerne ville have udført dem under alle omstændigheder.

Fællesforetagendernes budget

6. Det samlede budget (betalingsbevillinger) for fællesforetagenderne i 2017 var på 2,1 milliard euro (2016: 1,8 milliarder euro). Industri- og forskningspartnerne forventedes at have bidraget med et tilsvarende beløb i naturalier og kontantbidrag ved afslutningen af programperioden. Fællesforetagenderne havde 671 ansatte ved udgangen af 2017 (2016: 633).

7. Oplysninger om fællesforetagendernes aktivitetsområde, budget og antal ansatte vises i **bilag I**.

Revisionsmetoden

8. I overensstemmelse med artikel 208, stk. 4, og artikel 209, stk. 2, i EU's finansforordning er revisionen af regnskaberne rigtighed i forbindelse med samtlige fællesforetagender blevet outsourcet til uafhængige eksterne revisionsfirmaer. I overensstemmelse med internationale revisionsstandarder gennemgik vi kvaliteten af de eksterne revisionsfirmaernes arbejde og opnåede tilstrækkelig sikkerhed for, at vi kunne bruge deres

arbejde som grundlag for vores revisionserklæringer om rigtigheden af fællesforetagernes årsregnskaber for 2017.

9. Med hensyn til de underliggende transaktioners lovlighed og formelle rigtighed omfattede vores revision af hvert fællesforetagende substanstest af repræsentative stikprøver af betalings- og indtægtstransaktioner, en analytisk gennemgang af de vigtigste administrative og operationelle procedurer (tilskud, indkøb og ansættelse) og en vurdering af systemerne for overvågning og intern kontrol. Vi gennemgik også en stikprøve af de efterfølgende revisioner, de uafhængige revisionsfirmaer havde gennemført hos modtagerne af RP7-tilskud, og analyserede systemet for central efterfølgende revision af Horisont 2020-betalinger både i fællesforetagenderne og i GD RTD's fælles revisionstjeneste. Endelig kontrollerede vi fuldstændigheden af fællesforetagernes inddrivelsesproces vedrørende de opdagede fejl og rigtigheden af de beregnede fejlføremkomster.

10. For de syv fællesforetagender, der gennemfører syvende rammeprogram og Horisont 2020-programmet (SESAR, CS, BCB, IMI, ECSEL, S2R og BBI), færdiggjorde Kommissionen i juni 2017 evalueringsrapporter, der omhandler deres resultater og merværdi for syvende rammeprogram og Horisont 2020-programmet. Vi analyserede de mellemliggende og endelige evalueringresultater samt fællesforetagendernes relevante handlingsplaner.

RESULTATERNE AF REVISIONEN

"Blank" erklæring om regnskabernes rigtighed for samtlige fællesforetagender

11. Samtlige fællesforetagenders endelige regnskaber giver i alt væsentligt et retvisende billede af deres finansielle stilling pr. 31. december 2017 samt af resultaterne af deres transaktioner og pengestrømme i det afsluttede regnskabsår, i overensstemmelse med de gældende finansielle bestemmelser og de regnskabsregler, Kommissionens regnskabsfører har fastlagt.

"Blank" erklæring om lovligheden og den formelle rigtighed af de underliggende transaktioner for syv af de otte fællesforetagender

12. For syv fællesforetagender (F4E, BBI, CS, IMI, BCB, SESAR og S2R) var de transaktioner, der lå til grund for årsregnskaberne for det regnskabsår, der afsluttedes den 31. december 2017, i alt væsentligt lovlige og formelt rigtige.

13. Ligesom i de foregående år afgiver vi en erklæring med forbehold om lovligheden og den formelle rigtighed af de transaktioner, der lå til grund for fællesforetagendet ECSEL's regnskab. Der er væsentlige forskelle mellem de metoder og procedurer, som de nationale finansieringsmyndigheder anvender, og det er derfor ikke muligt for fællesforetagendet ECSEL at beregne én pålidelig vægtet fejlforekomst eller den resterende fejlforekomst. Vi kunne derfor ikke konkludere, om de efterfølgende revisioner giver tilstrækkelig sikkerhed for, at de mellemliggende og endelige betalinger i forbindelse med de RP7-projekter, som fællesforetagendet forvalter, er lovlige og formelt rigtige. Dette forhold er ikke relevant for gennemførelsen af Horisont 2020-projekter, da Kommissionens fælles revisionstjeneste er ansvarlig for den efterfølgende revision.

Supplerende oplysninger om EU's bidrag til ITER-projektets omkostninger

14. Ligesom i 2016 indeholder vores revisionserklæring om årsregnskabet for fællesforetagendet F4E supplerende oplysninger¹ om EU's bidrag til ITER-projektets omkostninger.

15. I november 2016 godkendte ITER-Rådet en ny tidsplan og et nyt omkostningsoverslag for ITER-projektet, hvor december 2025 er fristen for at nå den første strategiske milepæl i byggefasen ("First Plasma"), og december 2035 er den anslåede frist for afslutning af hele byggefasen, hvilket indebærer en forsinkelse på 15 år i forhold til den oprindelige projektplanlægning.

¹ Supplerende oplysninger anvendes til at gøre opmærksom på et forhold, der ikke i væsentlig grad er oplyst forkert i regnskabet, men som er så betydeligt, at det er afgørende for brugernes forståelse af regnskabet.

16. På grundlag af det nye grundscenarior for ITER-projektet genberegnet fællesforetagendet F4E sit bidrag til projektet ved byggefasens afslutning. Ifølge denne beregning, som blev forelagt for fællesforetagendets bestyrelse i december 2016, anslås behovet for supplerende EU-finansiering vedrørende byggefasen efter 2020 til ca. 5,4 milliarder euro (en stigning på 82 % i forhold til de tidligere godkendte 6,6 milliarder euro).

17. Endvidere skal fællesforetagendet F4E også bidrage til ITER's operationelle fase efter 2035 og den efterfølgende deaktiverings- og dekommissioneringsfase. Der er endnu ikke beregnet et overslag over det samlede bidrag til den operationelle fase efter 2035. Deaktiverings- og dekommissioneringsomkostningerne er anslået til henholdsvis 95,5 og 180,2 millioner euro (i 2001-værdi).

18. Vi bemærker, at der ikke er marginer i de nye tids- og omkostningsoverslag. I juni 2017 udsendte Kommissionen en meddelelse om EU's bidrag til ITER-projektet, hvori den anførte, at det er passende med en margin på op til 24 måneder med hensyn til tidsplanen og på 10-20 % med hensyn til budgettet. Indtil der træffes en afgørelse af EU-Rådet, danner det beløb på 6,6 milliarder euro, som EU-Rådet allerede bevilgede i 2010, loft for fællesforetagendets udgifter indtil 2020. F4E traf flere foranstaltninger med henblik på at respektere loftet, bl.a. udsatte det indkøb og installation af komponenter, der ikke var nødvendige for "First Plasma".

19. Der er taget positive skridt til at forbedre forvaltningen og kontrollen af ITER-projektets byggefase, men vi mener, at der stadig er en risiko for yderligere omkostningsstigninger og forsinkelser i forbindelse med projektgennemførelsen.

Andre bemærkninger

20. Uden at rejse tvivl om vores erklæringer fremsætter vi forskellige bemærkninger i vores særlige årsberetninger om fællesforetagenderne for at gøre opmærksom på forhold af betydning og påpege områder, hvor der er behov for forbedringer. Disse bemærkninger vedrører den budgetmæssige og økonomiske forvaltning, den interne kontrol, mobiliseringen af bidrag og Kommissionens evalueringer.

Mangler i budgetplanlægningen vedrørende betalingsbevillinger

21. F4E var nødt til at øge betalingsbevillingerne for 2017 væsentligt i forhold til det oprindelige budget (med ca. 284 millioner euro eller 52 %) for at dække sine faktiske betalingsbehov i 2017. Denne situation skyldtes betydelige mangler i fællesforetagendets budgetplanlægning og påvirkede dets 2018-budget.

22. I to tilfælde (SESAR, IMI) var gennemførelsesgraden for betalingsbevillingerne i 2017 væsentlig lavere end forventet. For SESAR's vedkommende skyldtes dette hovedsagelig forsinkelser i indgåelsen af Horisont 2020-tilkudsaftaler og manglende hensyntagen til de omfattende formålsbestemte indtægter, der hidrørte fra inddrivelse vedrørende afsluttede RP7-projekter. For IMI's vedkommende skyldtes den lave udnyttelse af betalingsbevillingerne hovedsagelig en reducere og udsættelse af kliniske forsøg vedrørende nogle store projekter og forsinkelser i indgåelsen af tilkudsaftaler vedrørende afsluttede indkaldelser under Horisont 2020. Det forhold, at fællesforetagenderne kan opføre uudnyttede betalingsbevillinger fra tidligere år på budgetterne for de efterfølgende tre år, har sammen med den tunge budgetplanlægningsproces en tiltagende negativ indvirkning på fællesforetagendernes budgetgennemførelsesgrader for betalinger.

Afslutningen af RP7: Fællesforetagenderne opnåede et gennemsnitligt gennemførelsesniveau på 87 %

23. Vi rapporterer om fællesforetagendernes flerårige budgetgennemførelse af RP7 og TEN-T-programmet (SESAR, CS, IMI, BCB, ECSEL).

24. Til de fem fællesforetagender, der gennemførte RP7-aktiviteter (SESAR, CS, IMI, BCB, ECSEL), havde EU ved udgangen af 2017 (RP7's afslutningsfase) ydet et samlet kontantbidrag på 3,1 milliard euro ud af det vedtagne maksimumkontantbidrag på 3,6 milliarder euro. Det betyder, at disse fællesforetagender havde opnået et gennemsnitligt gennemførelsesniveau på 87 % vedrørende deres RP7-aktiviteter.

Halvveis gennem Horisont 2020-programmet: Der var gennemførelsesforsinkelser i fællesforetagenderne

25. Vi rapporterer om fællesforetagendernes flerårige budgetgennemførelse af Horisont 2020-programmet.

26. Til de syv fællesforetagender, der gennemførte Horisont 2020-aktiviteter (SESAR, CS, IMI, BCB, ECSEL, BBI, S2R), havde EU ved udgangen af 2017 (midtvejs i Horisont 2020-programmet) ydet et samlet kontantbidrag på 1,6 milliarder euro ud af det vedtagne EU-maksimumkontantbidrag på 7,2 milliarder euro til samtlige fællesforetagender, der gennemfører Horisont 2020-programmet. Det betyder, at disse fællesforetagender på dette tidspunkt havde opnået et gennemsnitligt gennemførelsesniveau på 23 % vedrørende deres Horisont 2020-aktiviteter. Det aktuelle gennemførelsesniveau vedrørende Horisont 2020 var lavere for IMI (11 %), hovedsagelig fordi projektkonsortierne var længe om at indgå Horisont 2020-tilskudsftaler, og for BBI (15 %).

Bidrag i naturalier til supplerende aktiviteter uden for fællesforetagendernes arbejdsprogram udgjorde størstedelen af bidragene fra private medlemmer

27. Ved udgangen af 2017 havde industri- og forskningspartnerne i de syv fællesforetagender, der gennemførte Horisont 2020-aktiviteter, ydet et bidrag på 2,9 milliarder euro eller 39 % af det vedtagne samlede bidrag på 7,5 milliarder euro. Dette beløb består af 1 milliard euro² i naturalier til fællesforetagendernes operationelle aktiviteter under Horisont 2020 (34 %) og 1,9 milliarder euro i naturalier til supplerende aktiviteter uden for fællesforetagendernes arbejdsprogram (66 %). Fællesforetagenderne er ikke forpligtet til i deres årsregnskaber at oplyse om bidragene i naturalier til supplerende aktiviteter - trods bidragenes størrelse - og vi har ikke beføjelser til at revidere dem. Vi kan derfor ikke afgive erklæring om deres art, kvalitet og mængde (CS, BCB, BBI, S2R).

28. Kommissionen tog i februar 2017 initiativ til at foretage en ændring af BBI's oprettelsesforordning for at give industriens medlemmer mulighed for også at yde deres

² Af dette beløb var kun 0,2 milliarder euro (20 %) attesteret ved udgangen af 2017.

kontantbidrag på projektniveau. Der er imidlertid stor risiko for, at industriens medlemmer ikke vil kunne betale minimumsbeløbet for kontantbidrag til operationelle aktiviteter (182,5 millioner euro) inden programmets afslutning.

29. Yderligere oplysninger om den flerårige budgetgennemførelse kan findes i fællesforetagendernes årlige aktivitetsrapporter for 2017.

De interne kontroller vedrørende betalinger var generelt effektive og holdt fejlfrekvensen under væsentlighedstærsklen

30. Fællesforetagenderne har indført pålidelige procedurer for forudgående kontrol på basis af finansielle og operationelle skrivebordsgennemgange. For så vidt angår de mellemliggende og endelige betalinger under RP7 udføres efterfølgende revisioner hos støttemodtagerne af uafhængige eksterne revisionsfirmaer, som fællesforetagenderne har indgået kontrakt med, mens det for så vidt angår omkostningsanmeldelser i forbindelse med Horisont 2020 er Kommissionens fælles revisionstjeneste, der er ansvarlig for de efterfølgende revisioner hos støttemodtagerne. Alle fællesforetagenderne gjorde effektiv brug af disse centrale kontroller til at vurdere de underliggende betalingstransaktioners lovlighed og formelle rigtighed.

31. På grundlag af resultaterne af de efterfølgende revisioner beregnede og rapporterede alle fællesforetagenderne (undtagen ECSEL) restfejlfrekvenser på under 2 % vedrørende RP7-tilskudsbetalingerne ved udgangen af 2017. Dette blev bekræftet af vores substans-test og gennemgangene af de eksterne revisionsfirmaers arbejde.

32. Med hensyn til Horisont 2020-tilskudsbetalingerne kunne kun tre af de syv fællesforetagender, der gennemførte Horisont 2020-aktiviteter (CS, IMI og SESAR), beregne og rapportere en fejlfrekvens på grundlag af tilstrækkelige efterfølgende revisioner udført af Kommissionens fælles revisionstjeneste. For SESAR's vedkommende var restfejlfrekvensen vedrørende Horisont 2020-betalingerne 2,8 %. Eftersom Horisont 2020-betalingerne udgjorde en forholdsvis lille andel af SESAR's samlede betalinger i 2017, ligger den samlede restfejlfrekvens imidlertid under væsentlighedstærsklen.

33. De resterende fællesforetagender (BCB, ECSEL, S2R, BBI) vil modtage de første resultater af efterfølgende revisioner i 2018, idet deres Horisont 2020-projekter stadig var i en tidlig gennemførelsesfase i 2017, og deres operationelle Horisont 2020-betalinger i 2017 hovedsagelig var forfinansieringsbetalinger.

Der er fortsat svagheder i rammen for intern kontrol og overvågning samt i procedurerne for indkøb, tilskud og ansættelse

34. Arbejdet med de specifikke ændringer af Kommissionens fælles værktøjer til forvaltning og overvågning af tilskud under Horisont 2020, der er nødvendige for at muliggøre behandling af fællesforetagendernes bidrag i naturalier, var endnu ikke afsluttet ved udgangen af 2017. Dette påvirkede rammen for intern kontrol og overvågning i fire fællesforetagender (CS, IMI, SESAR, S2R).

35. Vi konstaterede flere mangler vedrørende anvendelsen af standarderne for intern kontrol i ECSEL, SESAR og F4E. I ECSEL var registret over undtagelser ikke ført korrekt. I SESAR førte nøglemedarbejderes fratræden og den efterfølgende store arbejdsbyrde i regnskabsafdelingen til mangler i den finansielle kontrol. I F4E konstaterede vi væsentlige mangler i de interne kontrol- og overvågningsprocedurer vedrørende ansættelse af centralt ledelsespersonale, i opfølgningen på ledelsens interesseerklæringer og i de interne kommunikationsstrategier, der ikke sikrede formidling af relevante finansielle oplysninger med relevans for årsregnskabet.

36. I tre fællesforetagender (ECSEL, S2R, SESAR) konstaterede vi mangler i forvaltningen af udbud i 2017.

37. I BBI konstaterede vi svagheder i udformningen og forvaltningen af indkaldelsen af forslag i 2016, som resulterede i en lav dækning (50 %) af indkaldelsesemnerne inden for forsknings- og innovationsaktioner. Vigtige forsknings- og innovationsemner fik slet ikke tildelt finansiering.

Fællesforetagendernes evne til at mobilisere bidrag til Horisont 2020 fra private medlemmer

38. Et af fællesforetagendernes vigtigste mål er at skabe merværdi ved i deres levetid (10 år) at mobilisere bidrag fra private industri- og forskningsmedlemmer på deres

aktivitetsområde. Som indikator for fællesforetagendernes evne til at mobilisere bidrag fra private medlemmer brugte vi mindstekravet til deres løftestangseffekt beregnet på grundlag af de medlemsbidrag, der er fastsat i de respektive oprettelsesforordninger³. For at sikre en rimelig løftestangseffekt bør de private medlemmers minimumsbidrag til fællesforetagendernes aktiviteter mindst matche EU's kontantbidrag.

39. **Bilag II** giver en oversigt over mindstekravene til løftestangseffekten i de syv fællesforetagender, der gennemførte Horisont 2020-aktiviteter. I forbindelse med tre fællesforetagender (CS, BCB, BBI) forpligter oprettelsesforordningen ikke de private medlemmer til at yde et minimumsbidrag i naturalier til de operationelle aktiviteter. For disse fællesforetagender beregnede vi derfor kun ét mindstekrav til løftestangseffekten, som omfattede bidragene til både operationelle og supplerende aktiviteter.

Kommissionens evalueringer og fællesforetagendernes tilhørende handlingsplaner

40. I 2017 færdiggjorde Kommissionen de endelige lovbestemte evalueringer af fællesforetagenderne under RP7-programmet (SESAR, IMI, BCB, CS, Artemis og ENIAC) og de foreløbige lovbestemte evalueringer af fællesforetagenderne under Horisont 2020 (SESAR, IMI2, CS2, BCB2, ECSEL, S2R, BBI).

41. Evalueringerne blev gennemført med bistand fra uafhængige eksperter og dækkede fællesforetagendernes resultater for så vidt angår relevans, produktivitet, effektivitet, sammenhæng og EU-merværdi, suppleret med en undersøgelse af åbenhed, gennemsigtighed og forskningskvalitet.

42. I oktober 2017 underrettede Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet om evalueringresultaterne. Evaluatorene betragtede generelt fællesforetagendernes resultater som positive, men anbefalede: øget deltagelse fra industri, medlemsstater, SMV'er og andre interessenter; bedre koordinering med andre EU-forskningsprogrammer og nationale forskningsprogrammer; øget deltagelse fra de nye medlemsstater; yderligere

³ Mindstekrav til løftestangseffekt = de private medlemmers samlede minimumsbidrag som fastsat i fællesforetagendets oprettelsesforordning/det maksimale EU-kontantbidrag til fællesforetagendet som fastsat i dets oprettelsesforordning.

udvikling af en ansvarlig resultatmålingsramme med nøgleresultatindikatorer til bedre vurdering af fællesforetagendernes indvirkning og socioøkonomiske fordele; bedre formidling og udnyttelse af fællesforetagendernes projektresultater.

43. Som reaktion udarbejdede hvert fællesforetagende en handlingsplan og begyndte at gennemføre den i 2018. I forbindelse med sin finansielle revision vedrørende 2018 vil Revisionsretten følge op på gennemførelsen af fællesforetagendernes handlingsplaner.

Opfølgning på tidligere års bemærkninger

44. I de fleste tilfælde traf fællesforetagenderne korrigerende foranstaltninger som opfølgning på bemærkninger i vores særlige årsberetninger for tidligere år. Nærmere oplysninger kan findes i bilagene til vores beretninger. Gennemførelsen af anbefalinger fra tidligere år er stadig i gang i ECSEL og F4E.

Bilag I**Fællesforetagendernes aktiviteter, budget og ansatte**

FÆLLESFORETAGENDE				Endeligt budget (millioner euro)		Ansatte (ved årets udgang)	
	Overordnet generaldirektorat	Politikområde	Hovedaktivitet	2017	2016	2017	2016
BBI	GD RTD	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende biobaserede produkter og biobrændstoffer	92	66	20	20
CLEAN SKY	GD RTD	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende luftfartsteknologier	244	288	41	41
ECSEL	GD CONNECT	Forskning	Forskning og innovation vedrørende elektronikkomponenter og -systemer	290	244	29	29
F4E - FUSION FOR ENERGY	GD ENER	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende nuklear fusionsenergi	865	720	447	415
BCB - BRÆNDELSCELLER OG BRINT	GD RTD	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende brændselsceller og brint	199	116	26	26
IMI - INITIATIVET OM INNOVATIVE LÆGEMIDLER	GD RTD	Forskning	Farmaceutisk forskning og udvikling vedrørende innovative lægemidler	206	209	49	41
SESAR	GD MOVE	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende lufttrafikstyringsystemer	192	157	40	44
S2R - SHIFT2RAIL	GD MOVE	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende jernbanesektoren	44	52	19	17
I alt				2 131	1 852	671	633

Fællesforetagendernes løftestangseffekt (Horisont 2020)

FÆLLESFORETAGENDE	Overordnet generaldirektorat	Politikområde	Hovedaktivitet	Løftestangseffekt vedrørende operationelle aktiviteter	Løftestangseffekt vedrørende operationelle + supplerende aktiviteter
BBI	GD RTD	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende biobaserede produkter og biobrændstoffer	-	2,8
CLEAN SKY	GD RTD	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende luftfartsteknologier	-	1,25
ECSEL	GD CONNECT	Forskning	Forskning og innovation vedrørende elektronikkomponenter og -systemer	1,42	1,42
BCB - BRÆNDELSCELLER OG BRINT	GD RTD	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende brændselsceller og brint	-	0,67
IMI - INITIATIVET OM INNOVATIVE LÆGEMIDLER	GD RTD	Forskning	Farmaceutisk forskning og udvikling vedrørende innovative lægemidler	1	1
SESAR	GD MOVE	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende lufttrafikstyringsystemer	0,85	0,85
S2R - SHIFT2RAIL	GD MOVE	Forskning	Forskning og udvikling vedrørende jernbanesektoren	0,88	1,18